

A magyar médiaszabályozás és az információforrások védelme

Az újságírók információforrásainak védelme, a forrásvédelemhez való jog a sajtószabadság egyik legfontosabb eleme. Biztosítása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a sajtó megfelelően el tudja látni legfontosabb feladatát, a közvélemény tájékoztatását a közérdeklődésre számot tartó ügyekben. Kérdés tehát, hogy az újságírókat milyen mértékben illeti meg az a különleges jogosultság, hogy megtagadhassák bizalmas forrásaik kilétének felfedését. E tanulmány az információforrások védelmének magyar szabályozását tekinti át. Részletesen elemzi a médiaalkotmány korábbi szabályait, amelyeket számtalan kritika ért – a Bodoky-ügy tanulságait látva egyáltalán nem alaptalanul –, és amelyeket végül a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat alkotmányellenesnek is talált. Ezt követően ismerteti a néhány hónappal ezelőtt elfogadott, a forrásvédelem új szabályait is tartalmazó törvénymódosítást, amely a médiaalkotmány forrásvédelemre vonatkozó rendelkezéseinek újraalkotásával és az eljárási törvényekbe beépített új szabályokkal nagyjából megnyugtató módon, az európai normákhoz igazodva rendezte az forrásvédelem kérdését.

A forrásvédelemről általában

Az újságírók forrásvédelemhez való jogán a legszűkebb értelemben azt értjük, hogy az újságírónak információt átadó, de a neve elhallgatását kérő személy kiléte titokban maradjon, azaz az újságírót ne lehessen arra kényszeríteni, hogy informátora kilétét felfedje. A forrásvédelem joga ma már több nemzetközi dokumentumban szerepel,¹ illetve a demokratikus országok döntő többsége is kifejezetten elismeri. Az információforrások védelme olyan „lényeges eleme”, „alapfeltétele” a véleménynyilvánításnak és a sajtószabadságnak, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a közvélemény a közhatalom beavatkozásától mentesen, szabadon juthasson hozzá bármilyen eszméhez és információhoz, illetve biztosított legyen az információk szabad áramlása. Ahhoz, hogy a sajtó és annak képviselői, az újságírók hatékonyan tudjanak információkat gyűjteni, illetve pontos és megbízható információk alapján legyenek képesek a közvéleményt tájékoztatni a közérdeklődésre számot tartó kérdésekről, elengedhetetlen a bizalmas források védelme. Az információk egy része ugyanis olyan forrásoktól származik, akik csak névtelenségük garantálása esetén járulnak hozzá a közvélemény tájékoztatásához. A felfedés komoly következményekkel – például polgári vagy büntetőeljárás indításával –, illetve hátrányokkal járhat a forrásszemélyre nézve, hiszen egy-egy forrás a minősített, titkos vagy bizalmas információ, dokumentum átadásával a karrierjét, a munkahelyét, a szabadságát vagy akár az életét is kockáztathatja. Ebből a szempontból a forrásvédelem az újságíró és a forrás között fennálló bizalmi viszonyt is tekinthető, amely elősegíti a sajtó számára az egyébként nehezen hozzáférhető információkhoz való hozzájutást. A forrásvédelem ezért azt is célozza, hogy a társadalom tagjai bizalommal fordulhassanak a sajtó munkatársaihoz akkor is, ha név nélkül, anonim módon szeretnének nyilatkozni vagy valamilyen információt, dokumentumot átadni. E bizalmi viszony nélkül a sajtó számos közérdekű információtól esne el, mert ha egy forrás nem lehet biztos abban, hogy kilétére nem fog fény derülni, akkor a következményektől tartva a bizalmas, közérdeklődésre számot tartó információt nem fogja átadni, így az jó eséllyel nem fog a nyilvánosság elé kerülni. Ez pedig hátrányosan érintené a tájékoztatáshoz való jogot és az információk szabad áramlását, illetve korlátozná a demokratikus nyilvánosságot. Ezért az újságírókat fel kell jogosítani arra, hogy megtagadhassák információforrásaik kilétének felfedését.

Magyarországon 2010 végéig a nyomtatott sajtó szabályozását a sajtóról szóló, többször módosított 1986. évi II. törvény (sajtótörvény), és a végrehajtásáról szóló 12/1986. (IV. 22.) minisztertanácsi rendelet szabályozta, amely az információforrás védelmét is tartalmazta. A 11. § kimondta, hogy az újságíró „a felvilágosítást adó személy nevét

¹ Recommendation No. R (2000) 7 of the Committee of Ministers to member states on the right of journalists not to disclose their sources of information, [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm/rec\(2000\)007&expmem_EN.asp](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm/rec(2000)007&expmem_EN.asp) (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

jogosult – annak kérelmére köteles – titokban tartani; bűncselekményre vonatkozó felvilágosítás esetén a büntető jogszabályok rendelkezései az irányadók”. A 11. § alapján tehát az újságíró általános érvénnyel titokban tarthatta az információforrás nevét, valamint a polgári és a közigazgatási eljárásokban is megtagadható volt a forrás kilétének felfedése. A jogosultság azonban nem terjedt ki a büntetőeljárásban tett tanúvallomás megtagadására; a sajtótörvény ehelyett a büntetőeljárás törvényre utalta a kérdés rendezését. A korábbi sajtótörvény szabályait a 2010. november 2-án elfogadott, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (médiakormány, Smtv.), valamint a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvényt is felváltó, 2010. december 21-én elfogadott, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CXXXV. törvény (médiatörvény, Mttv.) váltotta fel; mindkettő 2011. január 1-jén lépett hatályba. A médiaalkotmány – szemben a korábbi sajtótörvénnyel, amely csak a nyomtatott sajtó szabályait írta elő – egységes szabályokat, tartalmi előírásokat, kötelezettségeket határoz meg. Ezek egy része egyaránt vonatkozik a nyomtatott sajtóra és az elektronikus médiára, azaz valamennyi médiatartalom vonatkozásában egységesen húzza meg a sajtószabadság korlátait.

A médiaalkotmány forrásvédelemre vonatkozó korábbi szabályai

A médiaalkotmány az újságírók információforrásainak védelmére is új szabályokat vezetett be:

„6. § (1) A médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy jogosult a számára információt átadó személy (a továbbiakban: információforrás) kilétét titokban tartani. A titoktartás joga nem terjed ki a minősített adatot illetéktelenül átadó információforrás védelmére.

(2) A médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy jogosult információforrásai titokban tartására a bírósági és hatósági eljárások során is, feltéve, hogy a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött.

(3) Bíróság vagy [nyomozó] hatóság² – a nemzetbiztonság és a közrend védelme vagy bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése érdekében – kivételesen indokolt esetben az információforrás felfedésére kötelezheti a médiatartalom-szolgáltatót, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személyt.”

A törvény eredeti megfogalmazása szerint a sajtó jogosult volt az információforrás, az információt átadó személy kilétét titokban tartani, amely jog csak a minősített adatot (államtitok, szolgálati titok) illetéktelenül átadó információforrás védelmére nem terjedt ki. A titoktartási jog a bírósági és a hatósági eljárásokra, így a büntetőeljárásokra is kiterjedt, elvileg tehát mentességet biztosított a tanúzási kötelezettség alól. Azonban bírósági és hatósági eljárások során ez a jog csak abban az esetben illette meg az újságírót, ha a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött. Lehetőség volt továbbá az információforrás felfedésére való kötelezésre is, amit bíróság vagy hatóság (később nyomozó hatóság) – a nemzetbiztonság és a közrend védelme vagy bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése érdekében – kivételesen indokolt esetben rendelhetett el.

A szabályozást számtalan kritika érte. Az általános vélekedés szerint a médiaalkotmány nem biztosított megfelelő védelmet az újságírók forrásainak titokban tartásához, illetve nem létezett megfelelő garancia a forrásvédelem gyakorlati érvényesülésére. Egyrészt a törvény csak szűk értelemben szólt a forrásvédelemről, mivel a 6. § (1) bekezdés védelme csak az információt átadó személy kilétének, a konkrét forrásszemély azonosságának titokban tartására terjedt ki. A törvényi védelem már nem vonatkozott azokra a dokumentumokra, iratokra, adatokra, amelyekből közvetett módon kiderülhetett a forrás kiléte. Másrészt a 6. § (3) bekezdés eredeti szövege szerint bíróság vagy hatóság kötelezhetette az információforrás felfedésére a médiatartalom-szolgáltatókat és az újságírókat. A szabályozás alapján nem volt egyértelmű, hogy pontosan milyen hatóság kötelezhetette a médiumokat információforásaik felfedésére, így

² Az eredeti szövegben a „nyomozó hatóság” helyett a „hatóság” kifejezés szerepelt.

lényegében bármelyik hatóság követelhetette az informátor kiadását. Például a gátszivárgásról szóló oknyomozó riport kapcsán elvileg a vízügyi hatóság is kötelezhette volna az újságírót vagy a szerkesztőséget az informátor felfedésére (Majtényi & Polyák, 2011). De a „hatóság” kifejezés akár a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságot, illetve a Média-tanácsot is jelenthette, amely ugyancsak kötelezhette volna a médiumokat és az újságírókat a források felfedésére. A törvényből nem következett olyan értelmezés, hogy a „hatóság” nem lehet a médiahatóság (Bayer, 2011). A törvény 2011. júliusi módosítása végül a „hatóság” kifejezést a „nyomozó hatóság”-ra cserélte, így legalább az egyértelművé vált, hogy sem a médiahatóság, sem a Média-tanács, sem más hatóság nem kötelezhette az újságírókat forrásaik felfedésére, arra a bíróságon kívül csak a nyomozó hatóság volt jogosult.

A 6. § (2) bekezdés bírósági és hatósági eljárások során csak akkor biztosította a titoktartás jogát az újságírónak, ha a vitatott információ közzétételéhez közérdek fűződött. A törvényt bírálók ezt két szempontból is aggályosnak találták. Egyrészt a forrásvédelem érvényesülése a „közérdek” meglétéhez kötődött, amely túlságosan tág és partalan fogalom.³ Márpedig a sajtószabadság gyakorlása – aminek részét képezi a forrásvédelemhez való jog is – nem korlátozható a közérdek meglehetősen elvont fogalmával. Ennek következtében viszont a nyomozó hatóság vagy a bíróság gyakorlatilag bármikor az információforrás kilétének felfedésére kötelezhette az újságírót, ha úgy ítélte meg, hogy az informátor révén megszerzett információ közzétételéhez nem fűződött közérdek. Az újságíró forrását csak akkor illette meg védelem, ha a nyomozó hatóság vagy a bíróság úgy döntött. Az előírás az újságíró kötelezettségévé tette az információforrás kiadásának megtagadása esetén az információ nyilvánosságra hozatalához fűződő közérdek bizonyítását. A szabályozás tehát megfordította a forrásvédelem logikáját: a forrásvédelem lett a kivétel és a felfedési kötelezettség lett a főszabály. Valójában a nyomozó hatóságnak kellene bizonyítania, hogy szükséges a forrás felfedése, illetve az ehhez fűződő közérdek erősebb a forrásvédelemhez való jognál. A kivételt (az informátor felfedését) kellene igazolni, nem pedig az alapjog (a forrásvédelemhez való jog) gyakorlását (TASZ, 2011). Arról nem is beszélve, hogy a törvény csak a közzétett információkkal kapcsolatos forrásokról beszélt, így a nyilvánosság számára még közzé nem tett, publikálatlan anyagok és azok forrásai eleve védelem nélkül maradtak.

A (3) bekezdésnél további kifogásként merült fel, hogy a felfedésre kötelezéshez hiányzott a „nyomós közérdek” követelménye. A kritikusok aggályosnak találták azt is, hogy a bíróság vagy a nyomozó hatóság a nemzetbiztonság és a közrend védelme vagy bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése érdekében, kivételesen indokolt esetben az információforrás felfedésére kötelezhette az újságírót. E kategóriák ugyanis meglehetősen homályosak, túlságosan széles körben tették lehetővé a felfedésre kötelezést, ezért nem jelentettek garanciát a források védelmére, ellenben lehetőséget nyújtottak az önkényes jogértelmezésre. Ténylegesen a jogalkalmazás határozta volna meg, hogy mit jelent a „bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése” vagy a szintén bizonytalan tartalmú „közrend” érdeke, illetve mely eset „kivételesen indokolt”. Így például a „bűncselekmények” körébe akár a rágalmozás vagy a becsületsértés is beletartozhatott, amely vád bármely informátor esetében felmerülhet (Bayer, 2011). Nem volt egyértelmű a 6. § (2) és (3) bekezdésének egymáshoz való viszonya sem. Míg a (3) bekezdés kimondta, hogy a forrás felfedése csak kivételesen indokolt esetben rendelhető el, addig a (2) bekezdés eleve a közérdek meglétéhez kötötte a forrásvédelemhez való jogosultságot.

A szabályozás nem tette lehetővé azt sem, hogy kizárólag bíróság döntsön a forrás felfedéséről, nem volt biztosítva a bírói felülvizsgálat lehetősége. A nyomozó hatóság automatikusan, érdemi mérlegelési kötelezettség és bírói kontroll nélkül kötelezhette az újságírót az információforrás felfedésére. Az újságíró ugyan panasszal élhetett a kihallgatással szemben, ezt azonban az ügyészség és nem a független bíróság bírálta el. „Ez a törvény nem jelöli ki sem a források felfedésére vonatkozó eljárási feltételeket, sem a megfelelő garanciákat a forrásaik felfedésére kötelezett újságírók számára.”⁴ Ahhoz, hogy a nyomozó hatóságok valóban csak kivételesen indokolt esetben kötelezzék az újságírókat forrásaik felfedésére, az szükséges, hogy a nyomozóhatóság alakszerű és bíróság előtt megtámadható határozatot hozzon arról, hogy az információforrás felfedése a nyomozás vagy a bűnmegelőzés szempontjából kivételesen indokolt. A bíróságnak pedig tartalmilag kell – még a forrás tényleges felfedése előtt – vizsgálnia, hogy

3 Az Európa Tanács szakértőinek véleménye a magyar médiaszabályozásról: 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól és 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról, Európa Tanács, 2012. 24. o., http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/et_velemen.pdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

4 Parlamenti Közgyűlés 1950 (2011) sz. ajánlása az újságírói források védelméről, 4. bekezdés, <http://assembly.coe.int/mainf.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta11/erec1950.htm> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

vannak-e ésszerű alternatív lehetőségek a kívánt információ megszerzésére, illetve fennáll-e „túlnyomó közérdek” a forrás felfedésére.

A szabályozás nem áll összhangban a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 82. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott tanúvallomásra kötelezés alóli mentességgel sem. Az Smtv. ugyan kifejezetten feljogosította az újságírót az információforrás kilétének titokban tartására, ami elvileg az újságíró büntetőeljárásokban történő tanúkénti kihallgatására is vonatkozott volna. „Az Smtv. felhatalmazó rendelkezése szerinti titoktartás a Be. által vallomás-megtagadási okként szabályozott foglalkozásbeli titoktartási kötelezettség törvényben nevesített esete”, így az újságíró a forrásai kilétére vonatkozó kérdésekre a tanúvallomást megtagadhatja (Nehéz-Posony, 2011). A Be. azonban csak olyan személynek teszi lehetővé a tanúvallomás megtagadását, aki foglalkozásánál vagy közmegebízásánál fogva titoktartásra köteles.⁵ Márpedig az újságíró nem ilyen személy, mivel a titoktartás nem foglalkozásánál fogva kötelezi, az csak a forrásával kötött megállapodásból eredhet. Így büntetőeljárásokban korábban az újságírók valójában a forrásaik felfedésére voltak kötelezhetők (Koltay, 2010; Koltay & Lapsánszky, 2011; Koltay, 2011). Ezzel ellenkező álláspontot foglalt el Bayer Judit, aki szerint az újságíró a Be. alapján a médiaalkotmány hatályba lépése előtt is megtagadhatta a tanúvallomás tételét, mivel a sajtótörvény értelmében az újságíró köteles volt a forrás kérésére annak kilétét titokban tartani (Bayer, 2011).

Az ellenérvek szerint éppen a korábbi sajtótörvény volt az, amelyik nem védte megfelelően az újságírók informátorait. A 11. § alapján az újságíró általános érvénnyel ugyan titokban tarthatta az információforrás nevét, ám a jogosultság csak a polgári és a közigazgatási eljárásokra terjedt ki, a büntetőeljárásban tett tanúvallomás megtagadásának kérdését a büntetőeljárásról szóló törvényre utalta. A Be. 82. § (1) bekezdés c) pontja azonban nem biztosította az újságírók számára a titoktartás jogát. Koltay András úgy véli, hogy a forrásvédelmet valójában éppen az új szabályozás teremtette meg általános érvénnyel a büntetőeljárásokban, amely jog korábban nem létezett, így az jelentős előrelépés (Koltay & Polyák, 2012; Koltay, 2012b). Szerinte az is egyértelmű volt, hogy az Smtv. 6. § (3) bekezdése alapján a Médiatanács nem kötelezhette az újságírót forrásaik felfedésére, arra csak nyomozó hatóságnak volt jogosultsága. A Médiatanács felügyeleti jogköre nem terjed ki a források felfedésére való kötelezésre, mivel csak a közzétett médiatartalom jogszerűségét vizsgálhatja, de annak keletkezési körülményeit, a felhasznált információ eredetét már nem. Az Mttv. 182. §-a pontosan meghatározza a Médiatanács hatósági hatásköreit, és a 6. § (3) bekezdés vonatkozásában nincs ilyen hatásköre (Koltay & Lapsánszky, 2011; Koltay, 2011).

A médiatörvény adatszolgáltatási kötelezettséget előíró szabályai (Mttv. 155. §)

A médiaalkotmány mellett a médiatörvény is tartalmazott olyan rendelkezést, amely alapján a Médiatanács akár az újságírók információforrásait is megismerhette. Az Mttv. 155. §-a alapján a médiahatóság eljárásában az ügyfél a tényállás tisztázása körében adatszolgáltatásra volt kötelezhető. A korábbi szabályozás a tényállás tisztázására a 155. § (2)–(8) bekezdésben foglalt eltérésekkel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) tényállás tisztázására és a hatósági ellenőrzésre vonatkozó szabályait rendelte alkalmazni. Az Mttv. 155. § (2) bekezdés alapján a médiahatóság jogosult volt a médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, illetve műsorterjesztéssel kapcsolatos minden – akár törvény által védett titkot is magában foglaló – adatot tartalmazó eszközt, iratot, dokumentumot megtekinteni, megvizsgálni, azokról másolatot, kivonatot készíteni. A szabály felhatalmazta a médiahatóságot, hogy a Ket. tényállás tisztázására és a hatósági ellenőrzésre vonatkozó szabályain túl bármilyen – médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, műsorterjesztéssel kapcsolatos – adatot megismerhessen és kezelhessen a tényállás tisztázása érdekében. A 155. § (4) bekezdése lehetővé tette azt is, hogy a médiahatóság különösen indokolt esetben a tényállás tisztázása érdekében az ügyfélen és az eljárás más résztvevőjén kívül „más személyt vagy szervezetet” (például tanút, forrást) is adatszolgáltatásra, bizonyítási eszközök átadására kötelezzen. Ugyan erre csak kivételesen kerülhetett sor, ha a konkrét egyedi ügyben az érdemi döntéshozatalhoz

⁵ „Be. 82. § (1) A tanúvallomást megtagadhatja c) – a 81. § (2) bekezdésében foglalt titoktartási kötelezettség esetét ide nem értve – az, aki a foglalkozásánál vagy közmegebízásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással a titoktartási kötelezettségét megsértené, kivéve, ha ez alól a külön jogszabály szerint jogosult felmentette, vagy külön jogszabály szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megkeresésére a titoktartási kötelezettség alá eső adat továbbítása a felmentésre jogosult számára kötelező.”

szükséges adatok, iratok, bizonyítékok nem álltak rendelkezésre. A (4) bekezdés alapján hozott végzés ellen a kötelezett a Fővárosi Törvényszékhez halasztó hatályú jogorvoslattal fordulhatott, a bíróság az ügyben nyolc napon belül nemperes eljárásban, soron kívül határozott. A Fővárosi Törvényszék végzése ellen további jogorvoslatnak nem volt helye. A médiahatóság az eljárás során szerzett iratokat, adatokat, dokumentumokat, egyéb bizonyítási eszközöket kivételesen indokolt esetben más eljárásaiban is felhasználhatta, amennyiben az ügyfelek eljárási terheinek csökkentése vagy a megfelelő, hatékony jogérvényesítés érdekében szükséges volt (Mttv. 155. § (2)–(8) bek.). A médiahatóság az eljárás során annak akadályozása esetén eljárási bírságot is kiszabhat, amely bírság maximális összege 25 millió forint, természetes személy ügyfél esetében egy millió forint. Ezen túlmenően az eljárás akadályozása, illetve az adatszolgáltatás nem vagy nem megfelelő teljesítése esetén a médiahatóság három millió forintig terjedő bírsággal sújthatja – ismételt jogsértés esetén sújtja – a jogsértő vezető tisztségviselőjét is (Mttv. 156. §).

Az Mttv. 155. §-át számos kritika érte amiatt, hogy szélesre nyitotta a médiahatóság adatmegismerési és adatkezelési jogát, illetve az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettségét, és a médiahatóság célhoz kötöttségi korlát nélkül ismerhetett meg és kezelhetett minden olyan adatot, amely összefügg a médiaszolgáltatással, a sajtótermék kiadásával, illetve a műsorterjesztéssel. E „nyomozati jogkör” alapján a médiahatóság képviselője – az Mttv. 167. §-a szerinti általános hatósági felügyeleti jogkörében is – bármikor megjelenhetett a médiaszolgáltatónál, illetve a szerkesztőségben, „hogy sajtórendészeti szabályok betartása miatt információt szerezzen, dokumentumokba tekintsen be vagy éppen számítógépet foglaljon le”, és gyakorlatilag bármilyen adatot megismerhetett és kezelhetett (Simon & Szigeti, 2011). A törvény kifejezett felhatalmazást adott a törvény által védett titkot tartalmazó adat megismerésére is, amely még a büntetőeljárás szabályoknál is tágabb, gyakorlatilag korlátlan megismerési lehetőséget biztosított. Így a médiahatóság megismerhette a médiaszolgáltatónál dolgozó valamennyi személy dokumentumait, jegyzeteit, adatait – akár személyes adatot vagy egy készülék cikket is –, olyanokat is, amelyek kapcsolatban álltak ugyan a médiaszolgáltatással, de a korlátlan hatósági megismeréséhez és kezeléséhez nem fűződött alkotmányos érdek. Ennek következtében a médiahatóság tudomására és birtokába juthatott a sajtószabadság gyakorlásával összefüggő bármilyen szerkesztői, újságírói dokumentum, így a tudomására juthatott az újságíró forrásának kiléte is. Miután az adatszolgáltatási kötelezettség valamennyi, törvény által védett titokra kiterjedt, annak teljesítését akkor sem lehetett volna megtagadni – még az Smtv. 6. §-a alapján sem –, ha a kért adatból kiderülne a védett informátor személye.⁶ Ha pedig megtekinthette az újságíró anyagait, azzal máris kiderülhetett az informátor személye, ami kellő visszatartó erőként hathatott az informátorok számára, hogy adataikat ne adják át újságíróknak (TASZ, 2011; Bayer, 2011). Az így megszerzett adatokat pedig később a médiahatóság időkorlát nélkül felhasználhatta bármilyen eljárásban. A „kivételesen indokolt eset” kitétel pedig nem jelentett érdemi korlátot a hatóság oldalán, hiszen ennek meghatározása is a médiatanács kizárólagos kompetenciája volt (Majtényi & Polyák, 2011). Az eljárási garanciák tehát nem voltak elegendőek annak megakadályozására, hogy a médiahatóság kezébe olyan információk jussanak, amelyek sérthetik a szerkesztőségek autonómiáját vagy felfedhetik az újságírók forrásait. Az intézkedések nem voltak bírósági határozathoz kötve, csak utólagos jogorvoslat állt rendelkezésre. A lényegében korlátlan adatmegismerési jog révén a közhatalom működésének kritikáját megfogalmazó sajtó csak a hatóság számára teljesen átlátható módon végezhette feladatát, ami a sajtószabadság aránytalan korlátozását jelentette, egyben felvetette a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is.⁷

Mások ellenben leszögezték, hogy a hatóság nem jogosult hatósági eljáráson kívül „önkéntesen, illetve az egyedi hatósági ügy tényállásának tisztázásához nem szükséges adatszolgáltatást előírni”, mivel a hatósági hatáskörök nem bővíthetők, a hatáskör hiányában hozott döntés pedig a Ket. 121. § (1) bekezdése szerint semmisségi ok. Nem igaz az sem, hogy a tényállás tisztázása, illetve az adatszolgáltatás előírása során a hatóság „házkutatásra” lenne jogosult. A Ket. szerint minden hatóság beléphet az ellenőrzött jogalany helyiségébe, iratokat kérhet, vagyis a helyiségbe való belépés nem jelent házkutatási felhatalmazást, csak szemrevételezést és a helyiségben lévőkől információk kérését (Koltay & Lapsánszky, 2011).

6 A Népszabadság alkotmánybírósági beadványa, 5. o., http://www.nol.hu/ajanlo/a_nepszabadsag_az_alkotmanybirosaghoz_fordult_az_uj_mediaszabalyozas_miatt (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

7 Az LMP alkotmánybírósági beadványa, 4. o., http://mediajogfigyelo.hu/uploads/files/839_LMP_ABbeadvany_mediatv.pdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

A Bodoky-ügy

Nem sokkal a médiaalkotmány hatályba lépése után egy konkrét eset is akadt, amely rávilágított a szabályozás súlyos hiányosságaira. Az *atlatszo.hu* főszerkesztője, Bodoky Tamás 2011. július 6-án a „MagyarLeaks: Meghackelték a Brokernetet” című cikkében arról számolt be, hogy feltörték a Brokernet Csoport nevű pénzügyi vállalkozás informatikai rendszerének egyik szerverét, és a letöltött fájlokkal ismeretlen hackerek keresték meg a pénzügyi tanácsadót. Az internetes portálhoz egy meg nem nevezett forrás juttatta el a szerverről származó fájlokat. A cikk megjelenése után a rendőrség kétszer is tanúként idézte be az újságírót, majd forrásainak felfedésére szólította fel az újságírót. A főszerkesztő a tanúmeghallgatáson azzal érvelt, hogy az Smtv. 6. § (1) és (3) bekezdése értelmében, valamint a Strasbourg-i Bíróság gyakorlata alapján az újságírónak joga van titokban tartania információforrásait, ezért megtagadta a forrás felfedését. A rendőrség azonban elutasította az újságíró hivatkozását – illetve úgy vélte, hogy az informátor titokban tartása a Btk. 238. § (1) bekezdése szerinti hamis tanúzást valósítja meg –, és lefoglalta egyik merevlemezét.⁸

Az újságíró panaszt nyújtott be az információforrás felfedésére kötelezés ellen és a lefoglalás ellen is. Szerinte az, hogy egy jelentős pénzügyi vállalkozás informatikai rendszerébe betörnek, és onnan személyes adatokat szereznek be, olyan információnak minősül, amelyről az érintetteknek és a közvéleménynek tudomást kell szerezniük, ezért az információ közzétételéhez közérdek fűződött. A nyomozó hatóság ellenben érdemben nem támasztotta alá a felfedésre kötelezés „kivételesen indokoltságát”. Az pedig ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezményével, ha az információforrás felfedésre kötelezéséről független külső szerv helyett a nyomozó hatóság dönt. A panaszt a rendőrség elutasította. A rendőrség indokolása szerint az újságírót a büntetőeljárás során nem illeti meg tanúzási mentesség, mivel „a büntetőeljárás keretében foganatosított eljárási cselekményre kizárólag a büntetőeljárás törvényben megfogalmazott mentességi okok vonatkozhatnak”, a Be. 82. § (1) bekezdés c) pontja pedig nem vonatkozik rá, ezért nem tagadhatja meg az információforrás kilétére vonatkozó kérdésekre való válaszadást.⁹ Bodoky a határozat ellen is panaszt nyújtott be, azonban azt az ügyészség is elutasította. A határozat szerint az újságírót a büntetőeljárások során nem illeti meg tanúzási mentesség, mivel a jogalkotó nem illesztette be a forrásvédelem szabályait a Be. tanúvallomás megtagadásának lehetőségeit szabályozó részébe. Az ügyészség tehát úgy vélte, hogy a büntetőeljárás során a forrásvédelem egyáltalán nem érvényesül. A határozat azt is hozzátette, hogy az újságíró birtokába került adatok a sértett üzleti titkát képezték, amelyek közzétételéhez semmilyen közérdek nem fűződött, így – bár a cikk nem tette közzé az adatokat, amit a határozat is elismert – ahhoz sem fűződött közérdek, hogy a nyilvánosság értesüljön az adatlopásról. Ezért az újságíró büntetőeljárásban tanúként való kihallgatása során nem jogosult az információforrásának titokban tartására.¹⁰ A forrás felfedésére végül nem került sor.

Tény és való, hogy a rendőrség és az ügyészség egész egyszerűen nem alkalmazta a médiaalkotmány 6. §-át, döntéseiket csak a büntetőeljárás törvény alapján hozták meg. Úgy vélték, ha a Be. tanúvallomás megtagadásának lehetőségeit szabályozó részében a forrásvédelem joga nem szerepel, akkor a médiaalkotmány szabályait sem kell alkalmazni. A nyomozó hatóságoknak ellenben alkalmazniuk kellett volna az Smtv. 6. §-át, és nem világos, hogy miért csak a Be.-t vették alapul, úgy téve, mintha annak alkalmazása elsőbbséget élvezne az Smtv.-vel szemben. Az eljárás téves jogértelmezés eredménye, ami elkerülhető lett volna, ha a Be. külön is tartalmazza a forrásvédelemre vonatkozó eljárási szabályokat. Ugyanakkor a szabályozás kétségkívül lehetővé tette ezt a jogértelmezést is, ami világosan rámutatott a szabályozás hiányosságaira (Koltay & Polyák, 2012). A rendőrségnek és az ügyészségnek ugyanis a büntetőeljárás törvény alapján kell eljárnia, a törvény pedig nem kötelezte közvetlenül arra, hogy az Smtv. forrásvédelemre vonatkozó szabályait is vegye figyelembe. Ezért a forrásvédelem gyakorlati érvényesülését – más országokhoz hasonlóan – az eljárási törvényekben kellett volna rendezni.

8 Lásd <http://atlatszo.hu/category/cikkek/forrasved> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

9 Lásd <http://atlatszo.hu/wp-content/uploads/2011/07/07-26-hatarozat.pdf> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

10 Lásd <http://atlatszo.hu/wp-content/uploads/2011/11/ugyesz111107.pdf> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

A 165/2011. (XII. 20.) AB-határozat a forrásvédelemről

Az információforrások védelme szabályozásának alkotmányosságáról végül a 165/2011. (XII. 20.) AB határozata döntött. A határozat megsemmisítette az Smtv. 6. § (2) bekezdése utolsó fordulatát („feltéve, hogy a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött”). Ezen túlmenően mulasztásos alkotmány sértést is megállapított amiatt, hogy a jogrendszer nem tartalmazza azokat az eljárási garanciákat, amelyek hatósági eljárásokban is lehetővé tennék az információforrások védelméhez való jog gyakorlását. Az indoklás hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára is. Az Alkotmánybíróság szerint a források védelme többek között azért lényeges, mert „a sajtó közhatalomtól független működéséhez [...] kiemelkedően fontos érdek fűződik, a sajtó működésének a közösség érdekében és nem a közhatalom feladatainak ellátását segítve kell munkáját végezni.” Az újságírói források pedig „azon információk alapját jelentik, amelyek a közügyekhez kapcsolódó nyilvános diskurzus számára elengedhetetlenek”. A testület szerint a forrásvédelem elsősorban nem az információt vagy az információt átadó személyt vagy dokumentumot, hanem „az információt átadó személy és az újságíró között fennálló bizalmi viszonyt” védi, amelynek révén a közügyekkel kapcsolatos tények és vélemények a nyilvánosság elé kerülhetnek. E bizalmi viszony áttöréséhez pedig önmagában még a közérdekre való hivatkozás sem elegendő, ezért helyes, ha az újságírói források védelme a hatóságokkal szemben is érvényesíthető. Ebből a szempontból az Smtv. „helyes és alkotmányos úton jár, amikor a hatóságokkal szemben is érvényesíthető jogként határozza meg az újságírói források védelmét”, amivel a sajtószabadság szempontjából alapvetően alkotmányos irányba tereli az Smtv. megalkotásáig hiányos szabályozást. Ez a védelem azonban mindaddig deklaratív marad, amíg a nyomozó hatóság által állított közérdek – fennállásának és súlyának előzetes vizsgálata nélkül – elegendő ahhoz, hogy az újságíró forrásának kilétét, illetve a forrás kilétének azonosítására alkalmas, birtokában lévő dokumentumokat kiadja a hatóság számára.

A testület a 6. § (1) bekezdés elemzése során elismerte, hogy az államnak adott esetben nagyobb érdeke fűződhet ahhoz, hogy egy minősített irat titkossága megmaradjon, mint ahhoz, hogy a minősített iratokban fellelhető esetleges korrupció a nyilvánosság elé kerüljön. Így a minősített irat illetéktelen általi nyilvánosságra hozatala adott esetben büncselekménynek minősülhet, amelynek gyanúja esetén a nyomozó hatóságnak el kell járnia. Ugyanakkor a sajtó szabad működése és a források védelme azt követeli meg a jogalkotótól, hogy „tegye mérlegelés tárgyává, kösse az egyedi ügy körülményeihez, és a nyomozó hatóság véleményétől független bírói felülvizsgálathoz annak eldöntését, hogy a minősített iratokhoz köthető mely esetekben köteles az újságíró forrásai kiadására”. A minősített adat védelme tehát a sajtószabadság szükséges korlátozása, de a minősített adat védelmének generális – nemcsak a kivételesen indokolt esetekre vonatkozó – elsődlegessége, az adott ügy körülményeit mérlegelő előzetes bírói felülvizsgálat hiányában a sajtószabadság aránytalan korlátozása. A testület ezért alkotmányellenesnek minősítette, hogy a szabályozás minősített adat illetéktelen átadása és nyilvánosságra hozatala esetén generális kötelezettségként, és nem kivételesen indokolt esetben, az egyéb módon meg nem szereshető adatokra korlátozva (szubszidiaritás kötelezettsége), illetve független bírói felülvizsgálat nélkül írja elő a források feltárását.

A határozat arra is felhívta a figyelmet, hogy a 6. § (1) bekezdés alapján a titoktartás joga csak az információt átadó személyre terjed ki, de már nem tartoznak a védelem körébe azok a dokumentumok, iratok, egyéb adathordozón elérhető adatok, amelyek elősegítik az informátor személyének azonosítását:

„Deklaratív marad a forrásvédelem szabályozása akkor, ha az újságíró nem kötelezhető ugyan a forrás kilétének megnevezésére, ám a hatóság vagy a nyomozó hatóság az ügyre vonatkozó – és a forrás azonosítására alkalmas – valamennyi irata, dokumentuma, adathordozója átadására kötelezheti, amely kötelezéssel kapcsolatosan semmilyen megelőző jellelő jogorvoslattal nem élhet.”

A védelemnek ezért minden olyan iratra, dokumentumra és adathordozóra ki kell terjednie, amely a forrás azonosítására alkalmas információt tartalmaz.

A határozat a 6. § (2) bekezdésről megállapította, hogy az bizonyítási kötelezettséghez kötötte a forrásvédelem gyakorlását bírósági és hatósági eljárásokban. A szabály alapján ugyanis a médiatartalom-szolgáltató bírósági és hatósági eljárásokban csak akkor hivatkozhatott az információforrás védelmére, ha bizonyítani tudta, hogy a számára

átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött. A forrás feltárásának szükségességét, az azonosításra alkalmas dokumentum kiszolgáltatását tehát nem a hatóságnak kellett bizonyítani; elegendő volt az is, ha a médiatartalom-szolgáltató – a hatóság meglátása szerint – nem tudta kellően alátámasztani az információ közzétételének közérdekségét. A bizonyítási kötelezettség előírása pedig a sajtószabadság korlátozásához vezethet, miközben nem jelöli meg azt az alkotmányosan elfogadható legitim érdeket, célt, amely alapot adna a korlátozásra. A közérdekre való hivatkozás ehhez nem elegendő. „Nem állapítható meg olyan alapjog vagy alkotmányos elv, amelynek érvényre juttatása indokolná a forrásvédelem bizonyítási teherhez kötését.” Az Alkotmánybíróság ezért kimondta, hogy a 6. § (2) bekezdés utolsó fordulata („feltéve, hogy a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött”) a sajtószabadság szükségtelen korlátozása, és megsemmisítette azt.

Az Alkotmánybíróság a 6. § (3) bekezdés kapcsán szintén a szubszidiaritás kötelezettségének (más módon meg nem szerezhető adatokra való korlátozva), illetve a független bírói felülvizsgálatnak a hiányát kifogásolta. A nemzetbiztonságra és a közrendre, a bűnmegelőzés és a bűncselekmények felderítésének érdekében való hivatkozás önmagában, minden további felülvizsgálat nélkül teszi lehetővé a nyomozó hatóság számára az információforráshoz való hozzájutást. Bár a szabályozás szerint a felfedésre való kötelezésre e célok érdekében csak „kivételesen indokolt” esetben kerülhet sor, „nem korlátozza a nyomozó hatóság tényfeltárás körében végzett tevékenységét abban az értelemben, hogy másodlagossá tenné az újságírói forrásfeltárására kötelezés lehetőségét”. A határozat szerint a médiatörvény általános eljárási szabályaiból, különösen az Mttv. 155. §-ából is az következik, hogy a médiatartalom-szolgáltató a forrásvédelem körében az általános szabályok szerint, a szubszidiaritást és az eljárási garanciákat nélkülöző eljárásban köteles a hatóság adatszolgáltatásra, forrásfeltárásra kötelező határozatának eleget tenni. A minden adatra kiterjedő adatszolgáltatási kötelezés révén, illetve a mérlegelést biztosító bírói felülvizsgálat hiánya miatt pedig a hatóság nehézség nélkül azonosíthatja az információt átadó személy kilétét, annak feltárására irányuló kötelezés nélkül is. Ugyanakkor eljárási garanciák hiányában az újságíró nem csupán a médiahatósági, de a büntetőeljárásban sem tudja a forrásvédelemhez fűződő jogait gyakorolni.

A határozat hasonló szabályozási hiányosságot állapított meg a polgári és a közigazgatási eljárásban is. Az indokolás hozzátette, hogy a védett információ nem azonosítható a foglalkozáshoz kapcsolódó titokkal. Jelen esetben ugyanis „a védelem tárgya az információt átadó személy és az újságíró közötti bizalmi viszony, és nem az információ zártan kezelése”. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásra, a polgári eljárásra és az általános közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó szabályozás is hiányos, nem szól a forrásvédelemről, így nem pusztán a médiaalkotmányra, hanem generálisan, a jogrend egészére nézve állapította meg a forrásvédelemhez való jog gyakorlásának eljárási garanciáinak hiányát. A médiaalkotmány 6. § (1) és (3) bekezdését ellenben alkotmányosnak találta:

„Akkor válik a forrásvédelem intézménye valódi védelemmé, ha az újságíró úgy a nyomozó hatóság által, mint bármely más hatóság által folytatott eljárásban a nyilatkozattételt vagy adatszolgáltatást – legalábbis a forrásai védelmére tekintettel – megtagadhatja, és az eljárási törvények egyértelműen rendezik azokat a kivételes eseteket, amikor bírói felülvizsgálat mellett mégis köteles a hatóságokkal együttműködni.”

Az Alkotmánybíróság határozatának megfelelően tehát az újságíró információforrásának felfedésére való kötelezése még minősített adat védelme esetén, a nemzetbiztonság és a közrend védelme, bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése miatt is csak akkor alkotmányos, ha a felfedésre kivételesen, előzetes bírói felülvizsgálat lehetősége mellett és akkor kerül sor, ha a hatóság a szükséges információkhoz másként nem juthat hozzá, azok más módon nem szerezhetők meg. A bírói kontrollnak megelőző jellegűnek kell lennie, azaz még a vitatott információ tényleges átadása előtt kell rendelkezésre állnia. Emellett olyan eljárásjogi (büntető, polgári, közigazgatási) szabályokat kell megalkotni, amelyek biztosítják az információvédelem gyakorlati érvényesülését.

Polyák Gábor a határozat kapcsán arra hívja fel a figyelmet, hogy az Alkotmánybíróság nem találta alkotmányosnak és nem is vizsgálta külön az információforrások védelme alóli kivételként a „közrendre” való hivatkozás lehetőségét, ami ellenőrizhetetlenül szélesre nyitja a kivételek körét. A „közrend” nem kellően körülhatárolt fogalom,

és így a jogbiztonság követelményét is sérti. Szintén nem vizsgálta külön a bűncselekmény elkövetésére való hivatkozást. Arra ugyanis nincs garancia, hogy a bűncselekmény elkövetése csak abban az esetben alapozza meg a forrás felfedését, ha a bűncselekmény súlya nagyobb, mint a sajtószabadság védelméhez fűződő érdek, habár a felfedés „kivételesen indokolt esethez” kötésével a bíróság ezt a mérlegelheti (Koltay & Polyák, 2012). Polyák véleménye szerint az Alkotmánybíróságnak a bűncselekmények elkövetése kapcsán ki kellett volna mondania, hogy a bíróságok csak a súlyosabb bűncselekményekre korlátozva – például emberi élet vagy testi épség védelme, nemzetbiztonságot fenyegető veszély stb. – kötelezhetik az újságírókat bizalmas hírforrásaik kiadására.

Nem foglalkozott az Alkotmánybíróság azzal a kérdéssel sem, hogy kit lehet újságírónak tekinteni, azaz ki jogosult forrásainak titokban tartására. Az Smtv. 6. §-a ezt a jogot „a médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személynek” biztosítja. A forrásvédelem csak azokra a személyekre, hivatásos újságírókra terjed ki, akik valamely médiaszolgáltató alkalmazásában vagy azzal más jogviszonyban állnak. Ellenben nem jogosultak forrásaik titokban tartására azok a szabadúszó, nem professzionális, „civil” újságírók, illetve az egyes, közélettel foglalkozó blogok szerzői, a bloggerek, akik nem állnak törvényes kapcsolatban valamely intézményes médiummal. A védelemnek mindazon személyekre ki kellene terjednie, akik rendszeresen vagy hivatásszerűen információk gyűjtésével és terjesztésével foglalkoznak a nyilvánosság számára a tömegtájékoztatás bármely eszközét igénybe véve. Ezt mondja ki az Európa Tanács forrásvédelemről szóló ajánlása is.¹¹

Koltay András szerint a korábbi állapothoz képest kifejezetten a médiaalkotmány tette lehetővé a források védelmét a büntetőeljárásokban, a határozat pedig elismerte, hogy a szabályozás alkotmányos útra lépett (Koltay, 2012a, 2012b). „A döntésből kiviláglik, hogy a Smtv.-ben foglalt szabály érdemi – ugyanakkor nem elégséges – előrelépés a forrásvédelem megfelelő szabályozása irányába” (Koltay & Polyák, 2012: 45). Szerinte a határozatban megfogalmazott követelmények „talán túlzott óvatosságnak tekinthető[k]”, mivel a szabályozás alapján is kizárólag büntetőeljárásokban van lehetőség az újságírói források felfedésére. „A forrásvédelem kérdésének rendezetlensége valójában a gyakorlatban sok problémát nem okozott korábban, de kétségtelen, hogy amennyiben a jogalkotó eleget tesz az Alkotmánybíróság kéréseinek, úgy minden szempontból »védett« és hézagmentes szabályozás jöhet létre” (Koltay & Polyák, 2012: 28).

A 165/2011. (XII. 20.) AB határozat az adatszolgáltatási kötelezettségről

A 165/2011. (XII. 20.) AB határozat azt is megállapította, hogy a médiatörvény 155. §-ában szabályozott, médiatartalom-szolgáltatókat terhelő adatszolgáltatási kötelezettség szintén sértette a forrásvédelemhez való jogot. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt leszögezte, hogy az Mttv. nem ruházta fel a médiahatóságot előzetes bírói vagy ügyészi döntést igénylő nyomozati jogkörökkel, így a hatóság nem jogosult az ügyfél vagy az eljárás más résztvevője hivatali helyiségébe, egyéb kiadói helyiségekbe belépni, és ott nyomozati jellegű tevékenység keretében az iratok, dokumentumok között vizsgálni. Ugyanakkor elismerte, hogy az Mttv. 155. §-a „a Ket.-hez képest megerősíti a Hatóság adatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségét”. Ez az adatszolgáltatási kötelezettség – amely minden médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, műsorterjesztéssel kapcsolatos adatra kiterjed, beleértve az adathordozó eszközöket, iratokat és a törvény által védett titkokat is – „lényegében feltétlen, mert az Mttv. 155. § (5) bekezdése kizárja az ügyfél esetében a Ket. 51. § (4) bekezdése szerinti adatszolgáltatás megtagadására vonatkozó jogot, illetve – a Ket.-tel szemben és a titoktartási kötelezettség alóli felmentés hiányában is – az eljárás során tanúként idézett személy az üzleti titokra vonatkozóan köteles vallomást tenni”. A határozat egyebek között állapított meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, hogy a 155. § nem szabályozta kielégítően a médiatartalom-szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségét az információforrások védelmével kapcsolatban. A 155. § ugyanis az adatszolgáltatási kötelezettség tekintetében nem tett különbséget adat és adat között, nem különböztette meg a forrásvédelem (és az ügyvédi titok) körébe tartozó adatokat az egyéb adatoktól. „A médiatartalom-szolgáltató az Smtv. 6. §-ában szabályozott forrásvédelem körében is az általános szabályok szerint, a szubszidiaritást és eljárási

¹¹ Recommendation No. R (2000) 7 of the Committee of Ministers to member states on the right of journalists not to disclose their sources of information, [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm/rec\(2000\)007&expmem_EN.asp](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/doc/cm/rec(2000)007&expmem_EN.asp) (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

garanciákat nélkülöző eljárásban köteles a hatóság adatszolgáltatásra, forrásfeltárássra kötelező határozatának eleget tenni.” A médiahatóság pedig a bármely adatra kiterjedő adatszolgáltatási kötelezettség révén nehézség nélkül azonosíthatja az információt átadó személy kilétét is. Az információforrás felfedésére kötelezéssel szemben a médiahatósági eljárásban sincs közvetlen és előzetes jogorvoslati jog. A jogorvoslathoz való jog csak utólag, akkor illeti meg az adatszolgáltatásra kötelezett személyt, amikor az információforrás kiléte már ismertté vált a médiahatóság előtt. A határozat leszögezte: amennyiben a védett titkot és adatot tartalmazó dokumentumok az eljárás részévé válnak, úgy előzetesen kell biztosítani, hogy a titokbirtokos felléphessen a védettség megőrizhetősége érdekében az adatszolgáltatásra kötelezéssel szemben. Ennek hiánya miatt a médiahatóság olyan védett információkat – információforrások kilétét, ügyvédi titoknak minősülő adatokat – is megszerezhet, amelyek előzetes bírói kontroll nélkül a sajtószabadság és a jogorvoslathoz való jog sérelmére vezetnek. Az Alkotmánybíróság ezért kimondta, hogy az Mttv. 155. §-a nem szabályozza kielégítően a médiatartalom-szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségét az információforrások és az ügyvédi titok védelmével kapcsolatban, az e körbe tartozó adatokat nem védi megfelelően, és nem tartalmaz garanciákat az újságírói forrásvédelem érvényesülésével, ezért mulasztásban megnyilvánuló alkotmányértést állapított meg.

A határozat kritikájában Polyák Gábor arra hívja fel a figyelmet, hogy az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, a médiajogi jogsértések esetében egyáltalán indokolt-e ilyen, az általánoshoz képest megerősített eljárási jogok fenntartása. Ilyen jogokat a korábbi médiatörvény sem tartalmazott, ez mégsem gátolta a korábbi médiahatóság jogalkalmazói tevékenységét. Az igaz, hogy az Mttv. rendelkezése a Ket.-re vezethető vissza (Ket. 51. § (3) bek.), de a Ket. maga is csak lehetőséget teremt ilyen szigorú adatszolgáltatási kötelezettség jogszabályi előírására. Értelmetlen a médiahatóság eljárását más hatóságok eljárási jogaihoz hasonlítani, mert

„...a médiahatóság eljárása minden esetben a vélemény- és sajtószabadság korlátozását, a szerkesztői és újságírói munka bizalmosságának, zavartalanságának sérelmét jelenti. A korlátozás eljárási jellege annak súlyát egyáltalán nem befolyásolja. A szerkesztőségek rendszeres és formálisan jogszerű – konkrét, adott esetben hivatalból indított eljáráshoz kötődő – hatósági ellenőrzése, a folyamatos és széles körű, eljárási bírság kilátásba helyezésével megerősített adatkérések önmagukban is alkalmasak lehetnek a szerkesztőségi munka ellehetetlenítésére, a riportalanyok bizalmának megrendítésére.”

Az Alkotmánybíróságnak ezért vizsgálnia kellett volna, hogy egy alapjogot közvetlenül érintő közigazgatási eljárásban az adatszolgáltatási kötelezettség mint beavatkozási eszköz arányosnak minősül-e, vizsgálnia kellett volna, hogy a szerkesztőségi, újságírói munka ilyen jellegű korlátozása elengedhetetlen-e az esetleges jogsértések felderítéséhez. A testület az újságírói források védelmét leszámítva mégsem a sajtószabadság sérelmét, hanem más alapjogok – mint a magántitokhoz és magánszférához való jog, illetve a jogorvoslathoz való jog – sérelmét vizsgálta (Koltay & Polyák, 2012: 42–43).

Koltay András azonban részben vitatja a döntést. Szerinte a határozat indokolása csak azért utalt a forrásvédelem problémájára, hogy a hatósági eljárásnak ne lehessen „járulékos kára” a forrás felfedése. Az Smtv. 6. §-a, valamint az Mttv. 182. és 184. §-ában foglalt hatásköri felsorolás ugyanis egyértelművé teszi, hogy sem az NMHH Hivatala, sem a Médiatanács nem kötelezheti az újságírót vagy a médiatartalom-szolgáltatót forrásai felfedésére, így az Mttv. 155. §-ából e kérdés rendezése azért hiányzik, mert eleve fel sem merülhet. Azt persze elismeri, hogy „szigorúan hipotetikusán – nem zárható ki olyan helyzet, ahol a tényállás felderítése során kért információk erre irányuló hatósági szándék hiányában is a forrás felfedéséhez vezetnének”. Ez a kérdés a 155. § kiegészítésével kezelhető, ezen túlmenően azonban az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy a médiahatóság tevékenysége adatszolgáltatási kötelezettség hiányában ellehetetlenülhet, ennek megfelelően az adatszolgáltatásra vonatkozó 155. §-t alkotmányosnak ítélte (Koltay & Polyák, 2012: 28–29).

A forrásvédelem új szabályai a médiaalkotmányban és az eljárási törvényekben

Az Alkotmánybíróság határozatának megfelelően 2012 májusában újabb törvényjavaslatot nyújtottak be a médiaalkotmány és a médiatörvény módosítására.¹² A médiaszolgáltatásokkal és a sajtótermékekkel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi LXVI. törvény újraszabályozta az Smtv. információforrások védelmére vonatkozó rendelkezéseket, és meghatározta az újságírók vallomástételének megtagadásának lehetőségének eljárási szabályait is, amelyeket a büntetőeljárásról, a polgári perrendtartásról, a közigazgatási eljárásról, valamint a szabálysértési eljárásról szóló törvényekbe is beépített. A médiaalkotmány forrásvédelemre vonatkozó szabályai a következőképp módosultak:

„6. § (1) A médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy törvényben meghatározottak szerint jogosult a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy (a továbbiakban: információforrás) kilétét a bírósági és hatósági eljárások során titokban tartani, továbbá bármely, az információforrás azonosítására esetlegesen alkalmas dokumentum, irat, tárgy vagy adathordozó átadását megtagadni.

(2) A bíróság – bűncselekmény elkövetésének felderítése érdekében – törvényben meghatározott, kivételesen indokolt esetben az információforrás felfedésére, valamint az információforrás azonosítására esetlegesen alkalmas dokumentum, irat, tárgy vagy adathordozó átadására kötelezheti a médiatartalom-szolgáltatót, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyt.”

Az új rendelkezések szerint az újságíró már nemcsak az információforrást jogosult titokban tartani, hanem megtagadhatja azoknak a dokumentumoknak, iratoknak, adatoknak az átadását is, amelyek alkalmasak a forrás azonosítására. A forrásvédelem így már nemcsak az információt átadó személy kilétének titokban tartására terjed ki, hanem azokra a dokumentumokra, iratokra, adatokra is, amelyekből lehetővé válik a forrás azonosítása. A titoktartási jog valamennyi bírósági és hatósági eljárásra kiterjed. Az Smtv. már nem deklarálja azt sem, hogy a védelem nem terjed ki a minősített adatot (államtitok, szolgálati titok) illetéktelenül átadó információforrás védelmére, így elvileg a minősített adatot (államtitok, szolgálati titok) illetéktelenül átadó információforrás védelmére is kiterjed. Az viszont továbbra is kérdéses, hogy a védelem a nyilvánosság számára még közzé nem tett, kiadatlan anyagokra is kiterjed-e, vagy továbbra is csak a közzétett információkra vonatkozik. Az Smtv. 6. § (1) bekezdése ugyanis az információforrást médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személyként határozza meg. Kérdés, hogy médiatartalom-szolgáltatói tevékenységről – médiaszolgáltatásról és sajtótermék által kínált tartalmak nyújtásáról¹³ – beszélhetünk-e akkor is, amikor a „szövegből, illetve képekből álló” tartalmat vagy a műsorszámot végül nem teszik közzé, vagyis nem juttatják el a nyilvánossághoz „tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül”.¹⁴

A 6. § (2) bekezdés már csak a bíróságot hatalmazza fel arra, hogy az újságíró információforrásának felfedésére kötelezze, ha az bűncselekmény elkövetésének felderítése érdekében szükséges – a nemzetbiztonság és a bizonytalan tartalmú közrend védelme érdekében már nem – és továbbra is csak „kivételesen indokolt esetben”.

A törvény módosította a Be. 82. §-át is, amely a tanú vallomástételének akadályai körében a tanúvallomást megtagadásának lehetőségeit szabályozza. A Be. új szabályai értelmében az újságíró a tanúvallomást megtagadhatja, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné az ezzel kapcsolatos kérdésben, kivéve, ha a bíróság az információt átadó személy kilétének felfedésére kötelezte (Be. 82. § (1) bek. d) pont). A tanúzási mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad (Be. 83. § (4) bek.). A mentesség az információforrás kilétéről információt tartalmazó dolgok

¹² T/7022/37. számú egységes javaslat a médiaszolgáltatásokkal és a sajtótermékekkel összefüggő egyes törvények módosításáról. <http://www.parlament.hu/irom39/07022/07022-0037.pdf> (utolsó letöltés: 2012. november 30.)

¹³ „Smtv. 1. § 7. Médiatartalom: valamennyi médiaszolgáltatás során, valamint sajtótermék által kínált tartalom. 8. Médiatartalom-szolgáltató: a médiaszolgáltató, illetve bármely médiatartalom szolgáltatója.”

¹⁴ Lásd a médiaszolgáltatás és a sajtótermék definícióját, Smtv. 1. § 1., 6. pont.

lefoglalására is kiterjed (Be. 152. § (3)–(4) bek.), kivéve, ha a bíróság az újságíró a számára információt átadó személy kilétének felfedésére kötelezte (Be. 152. § (5) bek. d) pont).

A Be. konkretizálja a forrásfelfedésre kötelezés „kivételesen indokolt esetét” is:

„82. § (6) A bíróság akkor kötelezheti a médiatartalom-szolgáltatót, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyt a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétének felfedésére, ha három évig terjedő vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény felderítése érdekében az információt átadó személy kilétének ismerete nélkülözhetetlen, az ettől várható bizonyíték mással nem pótolható, továbbá a bűncselekmény felderítéséhez fűződő érdek – különösen a bűncselekmény tárgyi súlyára tekintettel – olyan kiemelkedő, amely az információforrás titokban maradásához fűződő érdeket egyértelműen meghaladja.”¹⁵

Ennek értelmében büntetőeljárásban az újságíró a következő feltételek teljesülése esetén kötelezhető a forrás kilétének felfedésére:

- a felfedésre kötelezést csak bíróság rendelheti el kivételesen indokolt esetben, nyomozó hatóság nem;
- csak olyan szándékos bűncselekmény felderítése érdekében, amely három évig terjedő vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő;
- az információt átadó személy kilétének ismerete nélkülözhetetlen, az ettől várható bizonyíték mással nem pótolható;
- a bűncselekmény felderítéséhez fűződő érdek – különösen a bűncselekmény tárgyi súlyára tekintettel – olyan kiemelkedő, hogy az információforrás titokban maradásához fűződő érdeket egyértelműen meghaladja; ez a kitétel lényegében megfelel a „nyomós közérdek” követelményének.

A felfedésre kötelező határozat ellen fellebbezés nyújtható be, amely halasztó hatályú (Be. 293. § (4) bek.). A vádirat benyújtása előtt a felfedésre kötelezésről az ügyész indítványára a nyomozási bíró dönt (Be. 207. § (2) bek. f) pont). A nyomozási bíró felfedésre kötelező határozata ellen ugyancsak fellebbezés nyújtható be, amely szintén halasztó hatályú (Be. 215. § (5a) bek.).

A tanúvallomás megtagadásának lehetővé tételével, valamint a felfedésre kötelezés eljárási szabályainak beépítésével a forrásvédelem tekintetében sikerült összhangot teremteni az Smtv. és a Be. között. A törvény a büntetőeljárási szabályok mellett a polgári, a közigazgatási eljárás és a szabálysértési eljárás szabályait is módosította. Az új szabályok alapján sem polgári eljárásban, sem közigazgatási hatósági, sem szabálysértési eljárásban nem kötelezhetők egyáltalán az újságírók forrásaik felfedésére. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény kiegészítése révén az újságíró megtagadhatja a vallomástételt, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné az azzal kapcsolatos kérdésben (Pp. 170. § (1) bek. f) pont). A mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad (Pp. 170. § (6a) bek.).

Az újságíró a közigazgatási eljárásban is megtagadhatja a tanúvallomást, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné az azzal kapcsolatos kérdésben (Ket. 53. § (4) bek. c) pont). A mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad (Ket. 53. § (8) bek.). Emellett az újságíró a lefoglalás alól is mentesül, nem köteles a dolog átadására, ha a számára információt átadó személy kilétét a dolog átadásával felfedné. A dolog átadása alóli mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad (Ket. 50/A (2)–(2a) bek.). Ugyanilyen mentesség vonatkozik az adatszolgáltatási kötelezettségre is a (Ket. 51. § (4) bek. c) pont, (4a) bek.), illetve a szemlére is (Ket. 57/A. § (7) bek.). A kötelezettet halasztó hatályú fellebbezési jog is megilleti (Ket. 50/A. § (5) bek., 51. § (4b) bek.). Hasonló mentességek illetik meg az újságírókat a szabálysértési eljárásban is: tanúvallomás megtagadása (Sztv. 60. § c) pont), amely mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad (Sztv. 60/A. §); mentesülés a lefoglalás (Sztv. 76. § (1a) bek.), illetve a szemle alól (Sztv. 70. § (2a) bek.).

¹⁵ Módosította a médiaszolgáltatásokkal és a sajtótermékekkel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi LXVI. törvény 4. § (2) bekezdése. Hatályos: 2012. július 3-tól.

A törvénymódosítás az Mttv. tényállás tisztázására vonatkozó szabályait is újrafogalmazta. A módosítás révén az Mttv. 155. § (2) bekezdése az adatszolgáltatási kötelezettség körében a médiahatóságot már csak az üzleti titok megismerésére hatalmazza fel. A médiaszolgáltató, valamint az újságíró már mentesülhet az olyan adatszolgáltatási kötelezettség, valamint olyan irat, eszköz, dokumentum átadása alól, amellyel felfedné információforrásának kilétét, illetve halasztó hatályú fellebbezési jog illeti meg a kötelezettet (Mttv. 155. (5) bek. b) pont, (7) bek.). A mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad (Mttv. 155. (6) bek.). Az új szabályozás tehát már az adatszolgáltatási kötelezettség körében is biztosítja az újságíró forrásának védelmét. Emellett megnyitja a halasztó hatályú jogorvoslat lehetőségét az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője előtt, és a továbbiakban nem teszi lehetővé, hogy rajtuk kívül más is adatszolgáltatásra legyen kötelezhető.¹⁶

Az új eljárási szabályoknak köszönhetően az újságíró nem csupán a médiahatósági és a büntetőeljárásban, hanem a polgári és a közigazgatási, valamint a szabálysértési eljárásban is maradéktalanul képes a forrásvédelemhez fűződő jogait gyakorolni, amelyek immár nemcsak az információt átadó személy kilétének titokban tartására, hanem azokra a dokumentumokra, iratokra, adatokra is kiterjednek, amelyek lehetővé teszik a forrásszemély azonosítását.

Bár az újságírók most már valóban jogosultak forrásaik védelmére, továbbra is kérdés, hogy kire terjed ki a forrásvédelemhez való jog. Az Smtv. megfogalmazása szerint a forrás felfedése alóli mentesség „a médiatartalom-szolgáltatót, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyt” illeti meg. Az újságírók tehát csak akkor nem kötelezhetőek forrásaik kilétének felfedésére, ha ők maguk médiaszolgáltatók, vagy valamely médiaszolgáltatóval munkaviszonyban, illetve egyéb törvényes kapcsolatban állnak, habár a mentesség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad. A védelem tehát nem terjed ki sem a szabadúszó újságírókra, sem a közélettel foglalkozó bloggerek bizalmas forrásainak védelmére. A médiaalkotmány hatálya ugyanis – elvileg – nem terjed ki a professzionális blogokra (például gazdasági, közéleti vagy oktatási célú blogokra), ha a „blogolást” nem üzletszerűen, nyereség elérése érdekében végzik, hanem csak a kifejezetten gazdasági vállalkozásként működő, tömegtájékoztatást végző internetes sajtótermékekre (Koltay et al., 2011; TASZ, 2011). Ennélfogva a médiaalkotmány forrásvédelemre vonatkozó szabályai sem terjednek ki a bloggerekre. Az Európa Tanács ajánlása szerint az újságíró olyan természetes vagy jogi személy, „aki rendszeresen vagy hivatásszerűen információk gyűjtésével és terjesztésével foglalkozik a nyilvánosság számára, a tömegkommunikáció bármely eszközét igénybe véve”. A definíció tehát nemcsak a hivatásszerű, hanem a rendszeresen információk gyűjtésével és terjesztésével foglalkozó személyeket is újságírónak tekinti. Több országban pedig az újságírót megillető forrásvédelmet már az ilyen bloggerekre is kiterjesztették.¹⁷ Az Európa Tanács szakértőinek a magyar médiaszabályozásról készített véleményükben megfogalmazott ajánlás szerint pedig a védelmet indokolt lenne kiterjeszteni a szabadúszó újságírókra is, akik esetleg előbb szereznek információt, mint azok, akik törvényes kapcsolatban vannak egy médiaszolgáltatóval. Azt ugyan a források elhallgatásának jogára hivatkozó félnek kellene bizonyítania, hogy a kérdéses információt médiatartalommal összefüggésben, azaz újságírói tevékenység végzése során szereztek, mindazonáltal a törvényt ki kellene egészíteni úgy, hogy az a szabadúszó újságírók forrásvédelmét is biztosítsa.¹⁸ A strasbourgi Bíróság sem azt szabja a védelem feltételéül, hogy az újságíró, „aki rendszeresen vagy hivatásszerűen információk gyűjtésével és terjesztésével foglalkozik a nyilvánosság számára”, valamely médium alkalmazásában vagy azzal más jogviszonyban álljon, hanem azt, hogy az illető az újságírói etikai normáknak betartva, jóhiszeműen eljárva nyújtson megalapozott és pontos információkat.¹⁹ Hasonló követelményeket fogalmazott meg a bloggerekkel szemben nemrég egy amerikai bíróság is.²⁰

Összefoglalva: a médiaalkotmány forrásvédelemre vonatkozó korábbi rendelkezéseire képest az új szabályozás már kellő védelmet biztosít az újságírók forrásainak titokban tartásához, a jogrendszerbe beiktatott eljárási garanciák pedig valamennyi – médiahatósági, büntető-, polgári, közigazgatási, szabálysértési – eljárásban lehetővé teszik a for-

16 A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jogvédő szervezet véleménye a médiaszolgáltatásokkal és a sajtótermékekkel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló T/7022/37. számú egységes javaslatról (Javaslat), http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/tasz_velemenymedia_modositas_0523.pdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).

17 Belgiumban 2006-ban, Ausztráliában 2011-ben.

18 Az Európa Tanács szakértőinek..., i. m. 25-26. o.

19 Lásd: *Martin and Others v. France*; 2012. április 12., Application no. 30002/08.; *Ressiot and Others v. France*; 2012. június 28., Application no. 15054/07. és 15066/07.

20 *Obsidian Finance Group, LLC v. Cox*, No. CV-11-57-HZ (D.Or. Nov. 30, 2011).

rásvédelemhez fűződő jog gyakorlati érvényesülését. A törvénymódosításoknak köszönhetően a magyar jogrendszer mára kielégítően, a nemzetközi normáknak megfelelően tartalmazza a forrásvédelmet és annak eljárási garanciáit. A szabályozás „szépséghibája”, hogy védelem nélkül hagyja azokat a szabadúszó, nem professzionális újságírókat, illetve a közélettel foglalkozó bloggereket, akik nem állnak jogviszonyban valamely médiaszolgáltatóval, valamint bizonytalan az is, hogy a forrásvédelem joga kiterjed-e a nyilvánosság számára közzé nem tett, publikálatlan tartalmakra.

Irodalom

- Bayer Judit (2011): Az új médiatörvény sajtószabadságot korlátozó rendelkezései. *Médiakutató*, tavasz.
- Koltay András (2010): A médiaalkotmányról. *Közjogi Szemle*, 4. sz.
- Koltay András (2011): A média tartalmi szabályozásának alkotmányossága az új magyar médiaszabályozásban. *Médiakutató*, ősz.
- Koltay András & Lapsánszky András (2011): Az új magyar médiaszabályozás alkotmányossági kérdései. *Iustum Aequum Salutare*, 2. sz.
- Koltay András & Mayer Annamária & Nyakas Levente & Pogácsás Anett (2011): A médiaszolgáltatás és a sajtótermék fogalma az új magyar médiaszabályozásban. *Iustum Aequum Salutare*, 4. sz.
- Koltay András & Polyák Gábor (2012): Az Alkotmánybíróság határozata a médiaszabályozás egyes kérdéseiről. *JeMa*, 1. sz.
- Koltay András (2012a): Korlátok és garanciák. A médiaszabályozás védelmében. *Magyar Narancs*, május 24. <http://magyarnarancs.hu/publicisztika/korlatok-es-garanciak-80183> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- Koltay András (2012b): Júniusban is sapkában. Válasz Polyák Gábornak és Hanák Andrásnak. *Magyar Narancs*, június 14. <http://magyarnarancs.hu/publicisztika/juniusban-is-sapkaban-80461> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- Majtényi László & Polyák Gábor (2011): A szabadság hazai hagyományának megtagadása – új médiatörvények Magyarországon. *Közjogi Szemle*, 1. sz.
- Nehéz-Posony Márton (2011): Az újságíró forrásának felfedése büntetőeljárásokban. MUOSZ, július 29. <http://muosz.hu/cikk.php?page=mozaik&id=3136&fo=2&iid=0> (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- Simon Éva & Szigeti Tamás (2011): Médiatörvény 1x1. TASZ, Budapest. http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/tasz_media1x1.pdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- Európa Tanács (2012): Az Európa Tanács szakértőinek véleménye a magyar médiaszabályozásról: 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól és 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról. http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/et_velemenypdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- LMP (2010): Alkotmánybírósági beadvány. http://mediajogfigyelo.hu/uploads/files/839_LMP_ABbeadvany_mediatv.pdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- Népszabadság (2011): Alkotmánybírósági beadvány. http://www.nol.hu/ajanlo/a_nepszabadsag_az_alkotmanybirosaghoz_fordult_az_uj_mediaszabalyozas_miatt (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- TASZ (2011): A TASZ alkotmánybírósági beadványa. http://tasz.hu/files/tasz/imce/smtv_abbeadvany_0.pdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).
- TASZ (2012): A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jogvédő szervezet véleménye a médiaszolgáltatásokkal és a sajtótermékekkel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló T/7022/37. számú egységes javaslatról (Javaslat). http://tasz.hu/files/tasz/imce/2011/tasz_velemenypdf (utolsó letöltés: 2012. november 30.).